

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor n. m. kedden, esztörtökön és szombaton dében.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhados sorát elsőre 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor
5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. helyszíli. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A nyilatkozati cikkek sora után 15 ft. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

K. KÖZLÖNY

előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

Az előfizetési pénzek kiadók Stein
János középütczei könyvkereskedésébe bér-
mentve küldendők, hol a lapok pontos
szétosztásáról gondoskodva van.

A szőlőmivelésről.

II.

Hogy okszerűbb-e a tökemivelés, a kari-
kasmivelésnél? ez már nem oly könnyen el-
határozható eszmé, mert három főkérdés áll
itt elé: 1) melyik mívelési móddal lehet a sző-
lőfát inkább termővé tenni? 2) mely rend-
szerrel lehet a tőkét inkább megifjítani? 3) Me-
lyik által megyen a szőlő nagyobb tökéletes-
sége?

Mi az első illeti, ha áll a Hooibrenk
rendszerének azon előnye, hogy azáltal a sző-
lőfát termésre lehet kényszeríteni, hogy pedig
eddig tapasztalat szerint csakis a bővebb ter-
mésre nézve igenis áll, ugy a karikamivelés
is előnnyel bír a tökemivelés felett, mert
mit Hooibrenk a földhöz való kapcsolással
akar elérni, azt a karikamivelés azzal éri el,
hogy a karikákat a víz színlegén alól esi-
nálja.

Mi a második kérdést illeti, a tökemive-
léssel vagyis döntéssel csakis rokkantással le-
het a szőlőt megifjítani; a karikamiveléssel pe-
dig ezeken kívül még sarok növények által.

Harmadik kérdést illetőleg, nagyon is saj-
nos, hogy szőlőinknek legnagyobb része ug-
y néz ki, mint a tisztelt tanár ur írja, de hogy
sűrű cziherhez, vagy összekuszált tömkeleg-
hez hasonlít, ez nem a karikamivelés ellen
bizonyít, hanem csakis azt, hogy az oly szőlő
roszul van mívelve.

Melyik mívelési móddal megyen a szőlő
nagyobb tökéletességre, ezt csak úgy lehetne
bebizonyítani, ha kísérletek tétetnének egyszer-
re éppen azon hegyben, s éppen azon föld-
ben, s éppen azon válfajokkal; mert ha csak
felületesen tekintjük a dolgot, inkább képzel-
hető, hogy azon gerezdek, melyek a szőlő-
fakadással szinte egyidőben bujnak ki, töké-
letesebbekké válhatnak, mint azon gerez-
dek, melyek csakis akkor állanak elé, mi-
dön az új növények két vagy három szemre
felnőttek.

Hogy a levegő a földhöz közel, vagy pe-
dig két vagy három lábnyira van inkább le-
szorítva, azt vélem ebben is a karikára való
mívelésnek van előnye. Állításomat bizonyítja
az, hogy a lécezősek mellé ültetett gyümölcsök,
ha nincsenek is köfal mellé téve, nagyobb
tökéletességre mennek, mintha nincsenek lé-
cekkel ellátva. A földhöz közel levő, vagy
attól mérsékelt, de nem tulzott magasra me-
gyen-e a gyümölcs nagyobb tökéletességre, az
eddig tapasztalat azt mutatja, hogy a puja-
fákon termett gyümölcsök nem oly jók, mint
a középtermetűeken termettek. Hogy a fák-
nak alsóbbgyümölcsei jobbák, mint a feljebb-
termettek, e nagyon természetes, miután az
alsóbbgyümölcsek több táplálékot vehetnek
magokba, mint a rajtok feljebbtermettek.
Igenis tudom, hogy a borászok legnagyobb
része azt állítja, hogy inkább megéri a szőlő,
ha a földhöz közel van, mert a nap sugarai-
nak a földön való megtörődése, és a nap
által átmelegített földnek meleg kigözlőgése
az érést elősegíti; de ha ez áll is, ugyis csak

oly helyeken lenne ajánlható, hol a nyár és
ősz nem erős, mert a hol erős, ott a földhöz
közél létel csak ártana. És végtére ne fele-
djük el azt is, hogy éppen azon környékeken,
hol alacsony tőkékre mívelik a szőlőt, jönnék
legtöbnyire elé a föld- és trágya- (Erd und
Dünger) izti borok, mely iztöl pedig nem kis
feladat a bort megszabadítani.

Engedjen meg nekem nagyon tisztelt ta-
nár ur, hogy még egy állítása ellen csekély
erőmből képest hozzá szóljak. Azt méltóztá-
tati írni: „Hiába való azonban minden erőfö-
désünk, mert a karikamiveléssel természet-
bakatorból soha sem lesz finom érmelléki ba-
kator, és pedig azon egyszerű okból, mert a
bakator per excellentiam tökes természetű
vállfaj.” Ha a tisztelt tanár ur azt állította
volna, hogy sehol azon illatu (bouque) baka-
tor nem lehet előállítani, mint a milyent az
érmelléki állít elé, ugy nem volna mit szól-
jak ellene; miután igenis tudjuk, hogy min-
den erőföddés mellett is, még sehol azon illatu
risling bort sem tudták előállítani, mint a
Rhenus melletti szőlők teremnek, igenis ha-
sonló zamatu (arom), de nem illatu borokat.
Vannak különböző válfajokból szűrt borok,
melyeknek zamata és illata van; vannak má-
sok, melyeknek legnagyobb mértékben csak
zamat van; az elsőhez tartoznak a bakator,
risling és furmin, a melyekből szűrt borok
illata változik a szerint, a hol termettek, de
akár hol is termelődtek volna, még lehet za-
matjuk után ismerni, mely válfajból szűre-
tek? A másodikhoz tartoznak a traminai, fe-
hér burgundiai és a muskatáj fajok, melyek
akár Franciaországban, akár a Rajna mel-
letti vagy a mi szőlőhegyeinken teremnek, a
belőlük szűrt boroknak egyforma zamatok
lesz, csak hogy egyikben erősebb lesz a za-
mat, mint a másikban.

Ebből kiindulva, ugy látszik, hogy a za-
mat a szőlő válfajához van kötve, az illat
pedig a föld-vegylettől függ.

Hogy oly finom bakator borokat nem ál-
lítanék elé a karikára mívelt bakatorból, mint
az Érmelléke legnagyobb része, ezt kényte-
len vagyok tagadni; mert mind M. Bényén
baró Radák szőlőjében, több mint ötven éve,
mind Leppenden több mint száz éve a legna-
gyobb sikerrel mívelik a bakator karikára,
melyből szűrt borok minden bizonyára az Ér-
melléken termet boroknak legnagyobb részé-
vel kiállják a versenyt, s nemcsak finomsá-
ra, de zamatra is, kivéve illatjára nézve,
mert e részben ezek amazoktól merőben külön-
böznek, de mit nem a karikasmivelés okoz,
hanem a földvegylet.

H. H.

Bécs, apr. 14.

(Mk) Habár a bécsi lapok utján értesültek
is, miszerint gróf Nádasdi erdélyi főkanzel-
lár ur ő excja Bécsbe már visszaérkezett, és
valamint ő Felségénél tisztelkedett, ugy az
összes minister uraknál is látogatást tett, nem
mellőzhetem el ezennel tudósítani, hogy mi-
után ő excjának szabadsági határideje épp fo-
lyó hó végével jár le, hivatalos működését
csakis május hó elején fogja megkezdeni.

B. Reichenstein alkanczellár ur ő kgysége,
kinek egészségi állapota tökéletesen megja-
vult, e hó 11-kén kezdé meg tisztí teendőit,
erélyesen hozzáfogván a hosszabb beteges-
kedésének ideje alatt hátralekban maradt
ügyek végleges elintézéséhez.

Ezen utóbbiak alatt azonban korántsem
értem az erdélyi országgyűlés egybehívását
illető előmunkálatokat, mert ezek a mint utol-
sók levelemben említém, készen vannak, és
csak az ő Felsége általi megerősítést szükse-
gelik.

Az országgyűlés egybehívása azonban a
fenemlített körülménnyel fogva rövid elnapo-
tatást szenved, bár annak ismételt ünnepe-
lyes megnyitását legfeljebb május hó közepére
a leghatározottabban lehet feltételezni.

A mi az unjonnan történendő követválasz-
tásokat azon kerületekben illeti, a melyekben
az első választás alkalmával választottak a
követiséget el nem fogadták, az erre vonat-
kozó rendeletek, a mint hallom, már a leg-
közelebbi napokban fognak az erdélyi kor-
mányszékhez indíttatni. *)

Az erdélyi vasut ügye valahára életjelt
ad fenállásáról, ugyanis jólértesült körökben
említik, miszerint a szeben-aradi vonal a nél-
kül, hogy a birodalmi tanácsnak erre vonat-
kozó határozata megváratnék, kizárólagosan
ministeri tanács utján fog elődönteni, és mi-
után az ez iránybani előmunkálatok készen
vannak, az ügy a folyó napokban már tár-
gyalás alá fog vétetni.

A ministerium ebbeli ezéjja egyrészt az
erdélyi vasut építését iránt fenálló vitáknak
véget vetni, másrészt pedig a tiszai vasut
igazgatóságának fellgyelete alatt építendő
földmunkák azonnali foganatba vétele által
az említett építendő vasutvonal mentében la-
kozó inséges szűkölködőknek némi kereset-
tel biztosítani.

Midőn e soraimat végzem, Miksa mexikoi
császár már megindult új tengertúli országá-
nak boldogítására; szabadelvűsége folytán
nyert és gyémántba foglalt bár tövises csá-
szársági koronának átvételére. Adja az ég,
hogy választott népének igazi boldogsága ko-
ronázza nemes elszántságát, mert nem ese-
kély feladat vár rá.

A bécsi sógorok már most nem is vitat-
nak egyebet a mexikoi császárságnál; és Mik-
sa császár által véglegesen lemondott korona-
és egyéb örökösödési jog iránt oly annyira
vitakoznak, hogy nem esoda, ha Garibaldi
diadal menetele Angolországban, a Dúppel és
Fridericia előtti ágyú és bomba tütegek meny-
dörgése, és az emberiség teljes? varsói kor-
mány zsarnoksága észrevétel nélkül el-
láthatarunkról.

Az alakítandó 6 ezer főnyi mexikoi ön-
kényes csapatához hallomás szerint csupán
tíztek közel 2 ezerhez jelentkeztek, holott
csak 260-ra van szükség.

A mexikoi császári udvar eselődése igen
csekély kivétellel többnyire francziákból ala-
kult meg; mivel az utóbbiak minden további
biztosítás nélkül ajánlották hűséges szolgálata-
ikat, holott a helybeli németek minden csak
előfordulható esemény esetére tökéletes bizo-
sítást kívántak.

Hiában! de azokból sem válnék a legro-
szabb diplomáta!

Igaz-e, hogy a kolozsvári birto- kosság nagy többsége az ugar- és legelőkényszer visszaállítá- sára szavazott.

Miután a kolozsvári esküdt közönségnek
és tanácsnak a városi határrendezés tárgya-
bani elbírhelt munkáját, s az abban foglalt
tetszméket, bal jogfogalmakat, stb. stb. a
közvélemény, a sajtó, az országos gazdasági
egyesület felirata végig meg végig korbácsol-
ták; nincs szükség rá, s nem is czélunk újabb
részletes czáfolatba bocsátkozni felette. Van
azonban e körül egy fontos szempont,
mely kissé tüzetes felvilágosítást igényel.

E munkálaton főindok gyanánt vonul vég-
ig azon állítás, hogy a határirtokos-
ság nagy többsége — 3154 hold terü-
let — az ugar- és legelőkényszer

*) Mi mégis azt hisszük, hogy ezen követválasz-
tás valamint az országgyűlés folytatása ez időkszerint
elhalad. Szerk.

visszaállítását sürgeti, és csak egy
kis töredék — 752 hold terület — sza-
vazott ellene. A számtani bizonyíték leg-
hálosabb levén, ez az állítás is megtette
hatását mind a városban, mind az országban
és minden józan észlelő megittközött azon,
hogy a kolozsvári birtokosság oda süllyedt,
miszerint 1864-ben igen nagy többsége a fel-
szabadult földet ujjolag bilincsekbe veretni ki-
vánja, és csak kis töredék az, mely szabad
földet, sőtetlen tulajdont óhajt magának is,
másnak is.

Ezért érdemel az állítás több szót, mint a
mennyi eddig róla elmondottak és megérdemli,
hogy e körül a szeg fejére reá kop-
pintsunk!

Kerem kimondjuk előre is, miszerint ez
állítás tényleg és számtanilag való-
talan és nem lehet megfogni, miként vétetett
ez fölalapul, és miként láthatott napvilágot egy
hivatalos munkálatban? mert maga a munká-
lat azt mondja, hogy a város határa meg-
haladja a két négyszög mértföldet;
a földkönyv szerint a város külhatára — er-
dön és szőlőn kívül — mintegy 20,000 szántó
és a között szorványosan fekvő kaszáló 9000,
a szántó magára 7262 □ hold területet fog-
lal magában. Ha csak a szántókról lehetne is
itten szó, akkor is ezek terjedelme
arányában a 3154 hold területet bíró
ugart kívánók nem teszik a több-
séget.

Azt mondják e határrendezők a 10. la-
pon, hogy ők saját nézetük szerint
független érzettel készítették e ja-
vaslatot; ez a phrasis megjárja egy mű-
kedvellő magán tervezőnek; de engedjenek
meg azon képviselő, közhatalóság helyezetben
levő testület és egyéniségek, kik a magán
tulajdon feletti rendelkezést — a tulajdonnak
ez elvitáztatatlan postulatumnak — illeték-
telenül a törvény és szabályzó ren-
deletek, s minden józan jogfogalom
daczára magukhoz ragadták, és az
elklönített magán tulajdon szentsége körül
kérdésben, az ökljoguralom magasatos elvei
megdicsőítésül, a birtokosság kisebbsé-
gét a többség önkényének aláren-
delték, ha igen szépen megemlékeztetjük arra,
hogy a közönség embereit a hivatali
eskü, és felelősség is köti, annál fogva
ők, ha más kérdésekben, e tárgy körül, min-
denen feljül tették is magukat: legalább a
megszavaztatási eljárásban, az eredmény ki-
számításában s a számszerinti viszonyok meg-
határozásában nem az egyéni nézetet és füg-
getlen érzetet, hanem a hivatali kötelességet
és a megmáshatlan számokat tartoznak irány-
adól tekinteni. Lássuk mi, és miként történt!

A birtokosok többsége kívánának kitu-
dására két egyénekénti kikérdés vitetett
véghez, egyik a mezei rendőri bizottmány,
másik az esküdt közönség részéről; az elsőre
nézve megjegyezhetni, hogy miután azt a bi-
zottmány egyenes kiküldetési körén kívül, ön-
fejtelék az illető hatóság híre és engedelmé-
nélkül csak saját indítványa keresz-
tülvitele tekintetéből tette, az ép-
pen oly bujtogató és birtokháborítá-
son intézett merényletnek tekinthető,
mint bármely magánzó hasonló ténye; mind-
két kikérdésre nézve méltó figyelmet igé-
nyel: miszerint mind a bizottmány, mind az
esküdt közönség előbb meghatározza, hogy az
ugar- és legelőkényszer vissza kell állítani,
és csak azután — tehát nem nyílt kérdésre —
tette a szavazást; az eljárásra saját nézete
szerint jelelte ki és utasította apostolait, ezek
mint elvárások s részint alárendeltek termé-
zetesen a kiküldő felsőbbség nézete szerint
prédikáltak az evangéliumot, jártak el és arra
törekedtek, hogy a kimondott határozat kün-
n is többségre vergődjék; e szerint a szavazók
némi hivatali befolyással és erkölcsi nyomás-
sal állottak szembe sokan azok, kikre eféle-
nek hatása nem volt, vagy mellőztettek, vagy
a nyilatkozók sorából kihagyattak; számos
birtoktalanok találtaknak az ikeken, és igen
tekintélyes terjedelmű birtokosok hiányzanak;
pedig a tized előjáróiról feltehetni, hogy ők
tizedekben a birtokost és birtoktalant igen
jól ismerik; a szomszéd falusi és vi-
dédi birtokosokról sehol sem mi
emlékezet. Így történt az, hogy 20,000
hold területből 3906 vétetett szavazás alá;
ily módon könnyű lett volna egyuttal már
egész diadallal, egyhangu szavazat-

tal szerencsétlenné a boldogító ugar- és legelőkénszert. E szerint készülték a kikérdezői ívek, melyekről e felett még sajnálattal kell feljegyeznünk, miszerint azoknak kiállítására oly kevés gondosság, pontosság, tisztaság és hitelesség volt fordítva, hogy azok egy jóval valószínűbb előjárásnak is alig szolgálnának dicsőségére, s mint ilyenek egy ekkora fontos kérdés elhatározásánál biztos alapot teljességgel nem nyújthatnak.

Ezen ívek nyomán — mint a munkákat mondja — a nyilatkozók birtokának természetét kiszámították; valósággal azonban csak a szántók területét vételezték számításba, a szőlőket s még a szántók közötti kaszálók is mellőzettek, holott amazokat is érdekli a határ feletti kény szerint rendezendő munkát, emezeket pedig éppen a szántókkal egy sorban boldogítja a legelőkénszerrel.

Az eredmény hivatalos nyomtatványban az esküdt közönség és tanács üléséből akint adatik közhírül, mint fenebb mondatot, hogy t. i. a birtokosság nagy többsége — 3154 hold területtel — sürgeti az ugar- és legelőkénszer visszaállítását, és csak is egy kis töredék — 752 holddal — nyilatkozott ellene.

Fenebbi számokban ki van mutatva ezen kimondás valótalansága. Megvalljuk nem értjük ezt; törjük és törjük rajta fejünket, de nem foghatjuk meg, hogy miként lehessen számtanilag a 3154 hold, a 20,000, vagy 9000, de még a 7262 hold arányában is nagy többség? Meg nem jelenésérti szavazatvesztés, vagy valami makacsagérti elmarasztalásnak itt még csak eszméje sem foroghat fenn; mert itt a birtokosok nyilatkozatátelre sehozá megidézve nem voltak, hanem hivatalos személyek küldettek ki a birtokosok egyenkénti kikérdezésére. Számtási, toll-, vagy nyomtatási hiba sem képzelhető, mert ezen kérdés egy idő óta már nyilvánosan feszegettetvén, a hiba kiigazított volt. A tanács és esk. közönség tagjairól tudjuk, hogy egyen-egyen jobban ismerik a városi birtokosokat, s tudják a határterület összegét, minthogy azonnal fel ne fedezhették volna, miszerint a birtok és birtokosság nagyobb része a szavaztatásnál mellőzve lön, mit a kéznél levő föld-, és adókönyvek is egy tekintetű felvilágosíthattak. Azt sem tehetni fel a két testületről, hogy a közönséget és felsőbbiséget mysticfálnak akarnák ily köztudat előtt álló dolgot.

Nem értjük mindezeket, nem is kutatjuk az egész eljárást tovább, a kérdőre vonás nem minket illet; csak azt akarunk ki deríteni, miszerint, nem igaz, hogy a kolozsvári birtokosság nagy többsége az ugar- és legelőkénszer visszaállítására szavazott volna.

Hogy félre ne értesünk, mintha mi a felforgó határrendezési kérdésben a szavazásnak vagy többségnek valami szerepet, vagy éppen döntő súlyt tulajdonítanánk, megjegyezzük, hogy nekünk is hitünk az, miszerint kötelező törvényerejűleg állván, a köztörvények lelkelével és a tulajdon attributumaival megegyező, 1856-ki szabályzó rendelet, most márt többé sem valami bizottmányok, sem az esk. közönségek, sem tanácsok, sem birtokosi többségek a magán tulajdon mikénti használata kérdésében jogosan nem rendelkezhetnek, és ha mégis belevágnak, éppen oly törvénysértők és birtokháborítók, mint bármely egyes ember, s a követekezésekről felelősek. A kolozsvári fellépés és ezérti felelősség még két tekintetből súlyos: egy az, hogy itt éppen az idézett szab. rendelet értelmében és alapján felsőbbiségi szentesítés mellett lön felállítva a mostani határrendezés; 7 év alatt ahoz képest rendezte be magát minden birtokos, saját nézete és igényei szerint, a törvény és jóhiszem jelen és jövődől védelme reményében, a rendszer megállapodott; senki sem nyújtott panaszt és kérelmet ellene, s ekkor lépik fel a bizottmány és esküdt közönség hivatalból, teszen indítványt, toborzat részesekeket, egyszóval: hivatalból készíti el a birtokháborító merényletet. Másik az, hogy egyenesen a mostani rendszer megszüntetésének és az ugar visszaállításának kimondásával kezdetvén meg 1863. január havában az e feletti műtétel, ennek híre, s a valószínűbbi rebégés azóta zavarban, bizonytalanságban, aggodalomban tartja a közönséget, a részben művelésre vagy bérbeadás megakadt, a bizalom és így a haszonbér, sőt az örökös vételár tetemesen csökken, nemcsak az általános pénzülké, hanem az új rendezés boldogításától irtódzás miatt.

Hiszszuk, hogy a fels. kir. főkörmányszék, mely ez eljárás feletti visszatetszését már előre is kimondani, és az életbe lépítését fel függesztését elrendelni méltóztatott, a nagy-

fontosságú tárgy érdeme szerint teendő hatályos intézk. déseit.

Egy helybeli birtokos.

Az erdélyi országos színház választmányi gyűlése ápril 4-én 1864.

Gróf Mikó Imre ö nagymga elnöke alatt Jelenlévén: Gróf Lázár Miklós, Groisz Gusztáv, Nagy Elek, Wendler Frigyes, színházi választmányi tagok; Groisz Nándor jegyző, Filep Samu pénztárnok, Olasz Károly színházi gazda.

35. Olvastatik az előbbeni ülés jegyzőkönyve, és megállítatik.

36. Olvastatik Filep Samu pénztárnoknak jelentése, hogy kolozsvári polgár Papp József ur a hozzá küldött gyűjtő íven a színház alap számára 30 frtot gyűjtött és ezen összeget a pénztárba be is szolgáltatta; adtak pedig ezen íven Papp József ur 5 frtot, Pataky István és id. Varga Ferencz urak egyenkint 10 frtot, Marschalkó Mihály ur 5 frtot o. é.; aláírtak ezen kívül ugyan ezen gyűjtő íven 10 évi részvényt Macskási Samu, Biró József és Biró Mihály urak.

A színházi választmány a vezetésére bízott nemzeti színtgy nevében köszönetet mond mind a gyűjtő urnak, mind az adakozó urnak ezen adományokért és a pénztárnokot utasítja, hogy ezen 30 frtot vegye fel számadására a bevételek közé; egyszersmind ezen adományoknak az adományi könyvbe és az aláírt részvényeknek a részvényesek lajstromába bejegyzése elintéztetik.

37. A szinagazgató által — szerződése értelmében — a színapal javára rendezni kellett előadás kifizése fordulván elő.

A színházi választmány e czérra „Zampa“ dalművet választja, és az igazgatónak megajgyja, hogy ezen dalművet az említett czérra f. hó 16-án adassa elő; a bevétel ellenőrzése és az eredmény bejelentése a pénztárnokra bízatik.

38. Olvastatik Follinus János jelentése, melyben a közelebb előfordult gyakori bér-színetheli előadások okául azt hozza fel, hogy több tagot csak azon feltétel alatt tudott szerződtetni, hogy előbb egy néhányszor, mint vendéget, bérletszínethen lépessék fel, ez okból a választmány elnézését kéri.

A színházi választmány a felhozott okból, és mivel a szinidény közel kitélese mián új bérletet nyitni már különben sem lehet, ez-uttal elnézi a szinagazgatónak szerződésellenes ebbeli eljárását, de a jövő szinidényre nézve megkivánja, hogy az igazgató tartsa magát szorosán szerződése határozmányaihoz, és ennek ellenére, gyakori bérletszínethetkekkel, a közönséget ne terhelje.

39. Olvastatik a kir. főkörmányszéki elnökségnek 1864. mártius 13-án 9983 sz. alatt kelt rendelete, két hivatali tisztnek a köz-alapok körül tett munkálataikért utalványozott jutalomból a felkelési alapra eső 3 frt 30 kr o. é. részletnek a n-szebeni cs. kir. országos főpénztárba átküldése iránt.

A pénztárnok utasítatik, hogy ezen összeget a n-szebeni cs. kir. országos főpénztárba fizesse be.

40. Groisz Gusztáv és Nagy Elek színházi választmányi tagok 34/1864. sz. a kelt megbízatásuk folytán Kagerbauer Antal építésznek a színház átalakításáról készített terveit és költségvetésait megvizsgálva, azon véleményre adják vissza, hogy a tervezett átalakítás a czélnak és a rendelkezésre álló pénzerőnek megfelelő, ennél fogva a szerződés azok szerint Kagerbauer Antallal megkötendő volna.

A színházi választmány ezen véleménynek megvitátása, továbbá a beadott terveknek és költségvetéseknek részletes megvizsgálása után abban állapodott meg, hogy az átalakítás jelenben csak a s.inpad újból építésére, ebbe új gépezet beállítására, a régi részleteknek ehez képesti újból rendezésére, illetőleg viszszaállítására, végre a színpad és az egész épület fűthetővé tételére, valamint az ezen átalakítással egybefüggő, ettől feltételezett apróbb igazítására szorítkozzék; és mindezeknek elintézésével építész Kagerbauer Antallal bízta meg, következő feltételek alatt:

1) A vállalkozási ár 28,795 frt 91 kr o. é., ebből esik a színpad újból építésére 1651 frt 4 kr, az ács, lakatos és asztalos munkára 8080 frt 30 kr, a színpadi gépezetre 10,036 frt 35 kr, a színház fűtésére 5986 frt 85 kr, a színpad feletti fedélrész beborítására 1290 frt 25 kr, ajtók, ablakok kiigazítására, felszerelésére, s részint újak beállítására 227 frt 50 kr, a színházban utca felőli oldalán építendő grádicsra és grádicsházra, mely a színpadra, ennek gépezeti különböző osztályaira, és az orchestrumra külön bejárásul szolgál 1523 frt 62 kr o. é.

2) Ezen vállalkozási árhoz járul még egy összeg az egész nézőhely alatt elterülő fűtő-

tűreg készítéséért, melyen át a meleg az egész nézőhely alatt elterül és így azáltal a színház bemelegedése bizonyosabbá lesz, ezen árt jelenben csak alternative lehetett megállítani, mert ha a páholyok alatt nem létezik olyan fal, melyet egyszersmind a kérdéssel fűtőtűreg oldalfalán lehessen használni (mit jelenleg a színházi előadások mián, a helyet megvizsgálni nem lehetvén, tudni nem lehet), ugy ezen tűreg 1002 frtba kerül, míg ha ilyen fal a páholyok mellett már léteznék és így azt újból építeni nem kellene, a fűtőtűreg megkésztiséért csakis 572 frt lesz fizetendő.

3) Az építésnek egészen a beadott és elfogadott tervek szerint kell történni, a meleg alatt a nézőhelyen 10°, a netaláni hiányok Kagerbauer Antal kárára és költségére fognak helyreállítatni.

4) Kagerbauer Antal felelősséget vállal, hogy minden a czélnak meg fog felelni, és 3 év lefolyása alatt minden netaláni hiányokat, kivévén ha ezek erőszakos rontásból vagy hanyag kezelésből származnának, saját költségén helyreállít.

Az átalakítás ugy intézendő, hogy a régi diszletek az új gépezet mellett is visszaállíthatassanak és mégis az annak idejében megszerzendő új diszletek beállítására semmi akadályra ne találjon.

5) Az egész építésnek 1864. november 1-ső napjáig bevégezve kell lennie, ugy hogy e napon előadást lehessen tartani; mi ha ugy nem lenne, mindennapi késedelemért 50 frt büntetést fizet Kagerbauer Antal, és ezenkívül teljes kártérítéssel tartozik.

6) A színház az építés megkezdhetése végett 1864. április 25-én a vállalkozó építész rendelkezése alá adatik.

7) A kialakult vállalkozási árbból a szerződés aláírásakor 5000 frt, 1864. május 15-én 5000 frt, és az ezek után fenmaradó maradvány 6t egyforma részletben minden következő hó 15-én illetőleg, az utolsó részlet az építés bevégezésekor és a színház átadásakor fizetendő.

8) A színházi választmány az építést ki nevezendő biztossai által felügyelteti, és a bevégezéskor az átvételt az épített tárgyaknak a tervek és költségvetési leírások szerinti szám-bavétele fogja megelőzni.

Ezen pontozatok szerint a szerződés elkészítése és az első részlet kifizetése elintéztetik.

Evvel a gyűlés eloszott.

A gy.-fehérvári kath. mesterlegény-egyletről.

III.

Az elnök ur beszéde után a legények szavaltak. Erre nézve a műsorozat a következő volt:

„Boldog Asszony anyánk“ Tárkányitól, szavalja Dorosnyák László.

„Uri hölgyekhez“ Vörösmartytól, szavalja Bodó Pál asztalos-legény.

„Der Mann von Eisen“, szerzte és szavalja Philippi József bádogos.

„Coriolan“ Tárkányitól, szavalja Farkas Sándor pogácsás-legény.

„Rözsavölgyi“ Petőfitől, szavalja Dorosnyák László.

„Bucus b. Eötvöstől“, szavalja Kosnyirik István zsemlés-legény.

„Adjon Isten“ Jókaitól, szavalja Bodó Pál.

„Wehnn und Rache“, szerzte és előadja Philippi József.

„Mátyás az igazságos“ E. S. M. szavalja Hunyadi Endre asztalos-legény.

E szavallatokat a fiatal emberek oly sikerrel adták, hogy a közönségnek különösen eddig őket nem ismert része örömdetes meglepetésének alig lett szavakat. Ily módon ifjaink nem csak valamit tudnak, hanem tanulmányaik s az előadások folytán emelkedetebb gondolkodásmódra, bátorságra és lelkesedésre, s így lassankint mintegy észrevétlenül azon képeségre tesznek szert, hogy egy város polgári társas körében előnyösön jelenhessenek meg.

Végül t. Imecs Filipp Jákó ur, mint al-elnök lépett az asztalhoz és szintén egy beszédet mondott, melyben ipari újabb irány eszméket fejteget általában s végén a gyulafehérvári mesterlegény-egylet iránt nyilatkozott, eddigi figyelem iránt fejez ki kellő méltánylást. Közölje lapjában a beszédet is a tekintetes szerkesztő ur, mert legalább mi ugy vagyunk meggyőződve, hogy a mit Imecs ur ez ünnepeken a város egybejött kis közönségének elmondott, azt egy nagy közönség is baszonnal olvashatja el.

Az Imecs ur beszédje ez:

Tisztelt gyűlekezet!

Uram és asszonyaim!

Legyen szabad e szerény egylet ünneplés alkalmából nekem is, mint ezen mesterlegény ipartársulat alelnökének és jóakarójának egy néhány visszaeszmélő és méltányló szóban nyilatkoznom. Vissza akarok idézni néhány eszmét, melyek az ipari művelődés

újabb lendületét és haladását irányozzák s az erkölcsi világgal közvetlenit, sorakoztatják; aztán pedig méltányos kíváncs lenni az ünneplés rokonaszv és részvét iránt, mely ezen szerény, de fontos czélú egyletke iránt jelenben nyilvánul.

Uram és asszonyaim! A legújabb kor roppant lépteket tett s nem kevesebb átváltozásokat s eredményeket mutat föl az ipari művelődés terén, mint a polgári és politikai életben. Az anyagi és real czélokat szándékoló eszmék mindig több hódítást visznek véghez; mi egyébiránt a viszonyoknak igen természetes fejleménye. Az általános művelődés ugyanis újabb életigényeket, a társalmi életnek magasabb tónusát, s több fénytűzést követelt; ezen körülmények az iparágak újabb lendületét és haladását kívánták, annyira, hogy ma már valamely ország művelődésének körében s jólétének tényezői között igen tekintélyes állást foglal el az ipari művelődés.

Az európai mozgalom, mely e téren nyilvánul, körébe ragadott beunket is, s ha a nem rég mult idők igen sok tekintetben civilizáló voltak ránk nézve, e körülmény egy szempontra nézve legkevésbbé tűnik gunyképben föl, s e szemponat abban nyilvánul, hogy a közelebbi bürocrations idők közelebb hoztak a Nyugat civilizátójához, s ha többet nem, mindenesetre erkölcsi nyomást gyakorolt ránk a tekintetben is, hogy anyagi érdekeinkre nézve sem állhatunk a Nyugat népeitől külön.

E két hon gyermeke elött fogva legkevésbbé volt iparos, kereskedő. E tény azonban nem volt ellenszenv eredmény, hanem legfőlebb öntudatlan szokásé. Hazánk politikai viszonyaiban, topographiai elkülönített helyzetében s általán talaj természetében fektűt az, hogy a magyar rendszeren vagy szorosabb értelemben vett tudományi, vagy mezőgazdasági pályára törekedett, míg ipara parlagon hevert.

Azonban ezen állapot hiánya s egyoldalúsága elvörös előttünk is a maga természetességében tűnik föl az új idők nem tulzó igényei folytán s arra intnek, hogy az elméleti pályák mellé realirányukat sorakoztassunk; az irodalom, a tudomány és művészet ágai, és az eddig csaknem egyedül tűzött mezőgazdasági ipar mellé karoljuk föl a többi iparágak művelését is; adjunk a kéznek többféle foglalkozást. Ez eljárás nélkül a haladás és jóllet pályájáról minden bizonytalanság vissza kénytelenítettnek maradni. Egy tekintet ugyanis a szomszéd szász föld vagy általán a nyugati tartományok előnyös anyagi állapotára, kézzelfoghatólag győz meg bennünket arról, hogy existenciánk kevés és egyoldalubb tényezői mellett realirányu emelyűket kell megragadnunk, iparágakat kell fejlesztetnünk.

A mezőgazdasági ipar ugyanis, melyet eddig csaknem kizárólagosan tűztünk, azon költői idyllcum által is lelkesítettve, hogy csak a jámbor és romlatlan természetű mezei életben virul a valódi meglegedés és boldogság; a mezei ipar, mondom, igen ki van téve az elemek csapásainak s egy pár év alatt minden biztosító társulatok daczára egész nemzet képes tőrkrejutni, ha nincs egyéb iparág, melynek művelése a balsors zordonságát mérsékeli. Előttünk a legszomorubb példa alföldi testvéreinkben. Másf. löl a mezei ipar nem felel meg a népesedés követelményeinek, mert bizonyos production tul nem emelhető. Innen a naponta emelkedő pauperizmus, elszegényedés; innen folytonos kifolyása a nemzet véreinek, főképp a székelyföldről; mig iparágak művelése által eme keleti tartományok is két háromannyi népességet volnának képesek fölmutatni. Hasonlítsunk össze p. o. a székelyföldet egy Csehorzággal vagy az osztrák hercegségekkel, s meglep az a népesedési aránytalanság, mi szemünkbe ötlök. Eme tartományokban 3 anyai nép boldogabb, mint a székelyföldről; igen, mert életének nem egyedüli föltétele a primitív ekcszarv. Mig az ipar fontosságát bővebben át nem értjük; mig az iparműveletek iránt több fogékonyaságot nem tanulsunk; mig a nyersanyagot, mit hazánk bőven produkál, magunk földolgozni és éppen kivitel és vásári czikkekké tenni képesek nem vagyunk; mig hazai anyagu czikkeket is a külföld gyáraiból vásárlunk be; mig a mesterinas és mesterlegényben csupán a legközönségesebb czikkeket lelketlen machinaszerű előállítóját tekintjük, s nem akarjuk bennök egyszersmind szellemileg is szívós polgárokat magvát látni; mig iparoskolákat nem állítunk, mi még egész Erdélyben a szászok pár alrealtanodáját kivéve egy sincs: mindaddig az általános művelődési njkor hajjala nálunk még csak pirosló égbolt, mely intább fergeteg, mint derült nap közeledtét jelenti. Az ipar kifejlése nálunk is ezután a jelszó. „Haladnunk kell — mond b. Eötvös az országos ipar-egylet mart. 14-én tartott alakító gyűlésén mondott iránybeszédében — haladnunk kell vagy elragadtatunk, s ha helyesnek tartjuk az azoknak nézetét, kik hazánkban a mezei gazdaság érdekeit minden más tekintetnek elébe tesszik;

nem kevésbé hibás azért azoknak fölfogása, kik kizárólag csak ezen egyirányt tartva szemléltek, az ipar kifejlésének semmi fontosságát nem tulajdonítanak.

Már minő irányt váltott újabb időkben az általános iparfejlés, arra nézve a t. gyűléseket kellően hiszem tájékozottak ft. első Kolosy ur kidolgozott beszéde által. Ennek előtte az ipar emelése és gyarmolítása vérdrendszere volt alapítva; az úgynevezett céhtársulatok gyakoroltak az iparágak fölött gyarmolást, de egyszersmind bizonyos önkénteszerű monopóliumot és korlátozást is, melyet újbán a szabad ipari verseny és szabad kereskedés váltottak föl. „Nem protectio, hanem szabad verseny korában élünk és az ipar emelésére irányzott minden törekvésünk csak annyiban vezetnek célhoz, mennyiben ezen elvvel ellentétben nem állanak” — mond báró Eötvös.

De ime uraim s asszonyaim! mégis védelem és gyarmolítás az, melynek ezen egyetlét kőszöli, s melyet e fényes csoportosulás is tanúsít. Igen is, de az előbbi elv az ipar tulajdonképpeni kézi termékeire nézve áll. Egész más szempont az, mennyiben igényli az ipar, az egyház, a tudományosodás és a társadalom protectioját, védelmét. S im e szempont az, melyben az egyetlét lőközt találja, s mely bennünket is ide csoportosít. A mennyiben az ipari művelődésnek az egyház és tudományos haladásával érintkeznie, sőt ölelkeznie kell: annyiban ezután is védelemre vagyunk szűksége. Újabb időkben már nem lehet iparág, nem lehet a társadalmi életnek valamely vállalata, mely vallás-erkölcsi alapokat, bizonyos mérvű hazafiai irányt és szellemi tájékozottságot nélkülözhetne! A városunkbeli ifju iparnak ezen vallás-erkölcsi alapot, ezen hazafias irányt s egy kis szellemi tájékozottságot megadói igyekszünk mi asszonyaim! e csoportosulások által. Míg e város Erdélyben, az illetlen iparos egyetlek létesítésében; azért a rokonszenv, pártolás és eredmény csekélyebb, mely akkor lesz feltűnőbb, ha a keblünkben megfordult és elávozt legények más hasonló egyetlekre léphetnek. Az eddigi általános hazai és a városi pártfogolás mellett még mindig a kezdeményezés nehézségeivel kellett küzdenünk, míg e városi mesteremberek ez egyetletet kellően nem ismerik, iránta minden előítéletet nem vetkeztek le, magok azt nem igen látogatják, legényeiket, illetőleg az apák fiaikat a műhely oda hagyása után nem küldik elég buzgalommal az egyetlebe; lapjait, melyeknek számát a „Korunk” jó gondolkodású kiadó-hivatala egy ingyen példánnyal volt szives szaporítani, a mesterek nem igen sietnek időtöltésből olvasgatni; de legyen szabad hinnünk és remélnünk, hogy e feltűnőbb ünnepélyes jelenség és részvét a polgárság mindkét neme és minden ága részéről új korszakot helyez kilátásunkba s az anyagi és szellemi gyarmolítás több ösztönében fogunk ezután célzunk felé haladhatni. A mi most nagyobb ünnepélylét történni, az minden vasárnap ismétlődik, s nyitva ajtáink minden jószándó ember előtt. Ha batva nyit ifju ember közül 30-at mondhatunk is a magunkénak: az is nagy nyereség, mert visszaregenek keblökben, míg az egyetli társalgás után némelyek által fölkeresni szokott korezmákban is a hallottak utóhangjai s nyom nélkül elenyészni az ifju fogékony kebelben bizonyára nem fognak. Halás elismerés a még Portusról is jelentkezett iri részvét és figyelemnek, a nemes tanács pár tagból álló képviselőtételnek, a főbírói s még egy néhány ur háznak, különösen pedig az egyetlent azon városi szebb leltű női-segeknek, kik midőn ez ünnepélytűket becses jelenlétükkel megtisztelni s elősegíteni siettek, szépe s jóra fogékony lelkükről adtak tanúságot és ipari, szellemi művelődésünk iránt egy jobb jövő magvait bűntették keblünkben el. Eljen a tisztas ipar!

Ezen beszédet a legények karaván még egy zárónak követte, mely alatt a közönség el nem fojthatott meglegedettség érzetével hagyta oda a termeket. Mi szintén osztozunk ezen érzelemben, melyet a szellemnek idegenebb téren töltendő vívmánya s azon öntudat szűl, hogy a legszerényebb körben is a nagy édes hon érdekében működünk!

Tusnád.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Küküllőmegye. D. Sz. Márton, mart. 31.
A küküllői ref. egyházmegye tavaszi rendes r. zsinatát főgondnok mlgs Földvári Ferencz ur és egyházmegyei jegyző t. Dali István ur elnöklété alatt martius 31-én Dicső-Szentmártonban tartá meg. Minden érdemelmegvitatást igénylő közügyeket tárgyzó kérdések, — u. m. a segéd-lelkészek következtési joga, pályázás szükséges vagy nem szükséges volta, kik neveztessenek patronusoknak, püspöki körut költségeinek mikénti fedezése stb. — melyek a mlgs egyházi főtanács és ft. köz

sz. zsinat által, az ez évben tartandó k. zsinatra felküldendő véleményadás végett az egyh. megyéhez leltűdtek, részint időrvídség, részint nt. esperesünk elhalálozásából eredt lelki fájdalmaink miatt a jövő r. zsinatig bizottmányoknak határozattak átadatni.

A r. széklet a válópernek ellátására szándékolt áttéréstől csak a küküllővári egyház ügye tartóztatá fel buzamosabban. Egyházmegyénk ez egyháza kebelében kifejlett zavarok lecsendesítését minden birtokában levő eszközök által sikertelenül elpróbalván, miután a pártok kibékítését másképp nem remélheté, a lelkésznek kiserelését utján elmozdításában állapodott meg; s minthogy r. székünk ez ítélete főbb egyházi testületeink által is helybenhagyott s egy főpásztori leirat nyomán annak teljesedésbe vétetése haladéktalanul megrendeltetett: ennőlfogva a csere kieszközölésének r. zsinaton mulhatatlan meg kellett volna történni, mivel azonban helyettes esperesünk állítása szerint lenni kell egy közlebbi ez ügyre vonatkozó, jelenleg meg nem lelhető főpásztori leiratnak, tehát azon feltevésben, háltha az utolsó leirat az előbbinek (mi b. jasan bihető) ellentété, a küküllővári lelkésznek a százsz-dányánival kiserelése, csak oly formán és akkorra mondatott ki, hogyha a feloldandóknak állított püspöki leirat a r. zsinat előtt felolvasott elzjárja nézt egyetlenti leend, melynek föl nem találása esetében, hogy mégis a csere Szt. Györgynap előtt megtörténhesen, esperesi helyettes atyánkfa megbizottat, hogy lehető legrövid idő alatt a kérdéses leirat föl magának a főtiszteletű püspök irtól az egyházmegyével is közlendő tudomást szerezzen. Mellőzve minden ez elzjárásra lehető észrevételeket, csupán azon óhajátomat fejezem ki, vajha a főtiszteletű püspök ur ó mlga a küküllővári egyházat duló viszon gásknak mielőbb egy végleges bölcs intézkedése által elejét vehesse!

Mint fenebb is említém, egyházmegyénket folyó hó 27-én, éppen midőn a Jézus feltámadása nagyszerű ünnepében örvendünk, sulyos csapás érte. Köz szeretetben és tiszteletben állott esperesünk néhai ntiszt. Pogarasi Sámuel szelleme 6 hónapig tartott testi szenvedés után közhasznú földi pályájáról életének 60-dik, papságának 32 dik évében, családjának lelhatlan fájdalmára felszállt a jobb hazába. Hulláját nagy számú tisztelő, barátok és rokonok résztvevő könyei közt mart 30-án kiserették örök nyughelyére, a v. gálfalvi sírkertbe. Végítiszteletén gyászimádó mondott a házánál egyházmegyei jegyző t. Dali István; gyászbeszédet tartottak, előbb a sírnál B. F. azután a templomban közügy igazgató t. Molnár György.

A megdicsőültet magán életében, öszintéség, egyenesség és mivel nyájás társalgás; hivatalos pályáján tudományosság, alapos ügyismeret és fáradhatlan buzgalom jellemzők élte végpercei. Benne az erdélyi ref. anya szentegyház egyik erős bajnokának életét, a küküllői egyházmegye kipótolhatlan esperesét, egyháza és családja a gondos lelki és édes atyát méltán siratják.

Nyugodjanak békében porai, sirja felett viraszson az emlékeztet angyala!

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Neerolog.) Özvegy Szentpály József-né, szülött Koller Károlyia urnő s a színtén távollevő rokonok révén szomorúan jelentjük homorod-szentpályi Szentpály József hazánkfiának folyó hó 15-én éjjeli 11 órakor M.-Szilváson 63 éves, de még munkaképes korában történt rögöni halálát, hol mint a Daczo Pál-féle hagyaték gondnoka működővén, önfeláldozó buzgóságának lett v. ratlan áldozata. A boldogult egy ősi magyar család ívadéka volt, kit a korszak nagyszerű alakú'asai mindig helyén találtak. Határozott szabadelvű hazafi jelleme, megnyerő modora, emelkedett érzelmei, miknek bizonyítékait adta — számos barátai s ismerősei előtt feledhetlenné tették. Bánatos özvegyén s szerető rokonain kívül árvaik nem siratják halálát; de méltán járhatja a hon, mely benne kitűnő szellemi tehetséggel felruházott tevékeny hű fiát vesztette.

Az elhunynak földi része f. hó 18-dikán d. e. 11 órakor fog itt helyben egyházi szertartás után örök nyugalomra tetetni. Béke porai! Áldás emlékére!

Magyar-Szilvás, april 17. 1864.

— A mult szerdán, folyó hó 13-kán tartott erdélyi muzeum-egyleti tudományos ülés egyike volt a legérdekesebbeknek, s a szép számú hallgatóság régóta nem oszlott el oly kielégítve, mint ez alkalommal. A felolvasások specialiter erdélyi tárgyak felett tartattak, s egy a szaktudást, mint a honismének csak laicus barátját egyiránt kielégíthet. Ily felolvasások egészen megfelelnek azon célznak, a melyért becses tudományos intézetünk alapított, s csak örömmel üdvözölhetjük az igazgatóságot, ha tudományos férfainkra hasonló

irányban tudhatni, mint a melynek képviselői vagy legalább követőit láttuk az ülésben a közönség elibe lépni. Torma Károly, jeles régészünk, az alsó-ilosvai római táborról és műemlékekről értekezett, bemutatván a szabatosan felvett nagybecslő adatokat is. Ez értekezés valószínűleg az erdélyi muzeum tudományos füzetében fog megjelenni. B. Orbán Balázs pedig székely földi utazása leírásából, névszerint a „gyilkos tó” (Gyergyóban) a galambfalvi és kadási vár érdekes leírását olvasta, egyszersmind több mint 100 photographiai tájképet mutatva be, melyeket a szemévilágát már-már elvesztő genialis festő Mezey Jozseffel együtt vett le. Orbán Balázs felolvasását tárcánkban fogjuk bővebben ismertetni.

— A tordai olvasó nüegylet a magyarhoni inséget szenvedők javára, és saját könyvtára gyarapítása tekintetéből folyó év május 1-jére tánczestélyt rendez a casino termeiben, női és más diszmunkák kisorsolásával kapcsolatban. Beleptijegy ára 60 kr. Sorsjegy ára 20 kr. o. b. Jegyeket előre válthatni, t. z. Harmath Krjstóf és Csiki örökösei urak kereskedésében Tordán.

— Haynald Lajos erdélyi püspök ur ó mlga, ki Bécsben visszavonultan élt, gyorsvonattal Szécsénybe, édes anyjához sietett.

— Ó Felsége az inség enyhítésére Bécsben alakult kiállítási bizottságnak 1000 frtot adottt át.

— A hercegprimás ő eminentiája Miksa mexikói császárt magyar levélben üdvözölte, melyre az új uralkodó szintén magyarul, s mint az „I. T.” megjegyzi, sajátkezűleg irt levélben válaszolt.

— A magyarországi szülőkölődők javára Tirolban gyűjtött összegből a „Tiroler Stimmen” szerkesztősége folyó hó 2-dikáról 350 frtot egri érsek ő excejának küldött, mely összeget ő mlga a szülőkölődők között azonnal szétosztatta.

— Dimitriadis és Weber urak a bukaresti oláh és német színházak igazgatói, a magyarországi szülőkölődők javára oláh, német és magyar nyelven irt dolgozatokból összeállított albumot szándékoznak kiadni.

— A „Wanderer” srtigeti Magyarországot oly helyzetbe juttatását, hogy a nemzet szabadon nyilváníthassa óhaját, bizton remélvén (t. i. a „Wanderer”), hogy minden bölcs államférfi számba fogja venni a világosan nyilatkozó nemzeti közakaratot s le fog mondani olyan tervekéről, melyek foganatosítását a nemzet akaratával merőben ellenkezőnek fogja ismerni. Bezzeg másképp tanácsok az „Oest. Zeitung”, az a magát alkotmányosnak nevező centralista közöny. Ez most — „Austria és Magyarországot” című cikkeiben — egyszerűen a februári alkotmány foganatosítását javasolja, mire nézve, hogy a kormány ezen alkotmány számára Magyarországon pártot alkosson, legegyszerűbbnek tartja — a magyar elem háttérbe szorítását.

— Egy magyar képviselő a bukovinai tartomány gyűlésén. A „Concordia” tudósítója a bukovinai tartománygyűlés működéséről szóló jelentésében többek között nagy meglegedéssel említi, hogy Kovács magyar követ a hadsereg kiegészítési törvény vitatása alkalmával oly megragadó lelkes beszédet tartott, minőt eddig a bukovinai tartománygyűlés alig hallott. A szónok ez alkalommal a tartomány zivataros multján merengve, öszinte s vonzó elragadtatással emelte ki az úgynevezett rezések, kiváltságokkal felruházott oláh nemeselemek az ország védelmében szerzett tagadhatlan nagy érdemeit, kik megtörhetlen vődfalként álltak ellent az ellenséges betöréseknek. „Tisztelet Kovács magyar követ urnak — kiált fel az említett lap — ritka igazságszeretetért; s óhajtnék, vajha valamennyi magyar ekképen legyen áthatva az igazságszeretet és testvériség szent érzelmei által: akkor a hön óhajtott egyetértés áldásos gyökereket fog verni a magyarok és oláhok kebelében.”

— A „Nation” szerint „az osztrák császárság nem sokat ad a nemzeti elvre, míg a mexicói császár azt ünnepélyesen elismeri”, s megjegyzi után a bécsi „Presse” oda teszi, hogy Franciaország mindenesetre hivatkozni fog ezen meglező esetre, habogy küzdelemre keltlne a dolog Austriával, s e tárgynak a párisi felhivatalos lapok által oly módon tárgyalását különösen figyelembe ajánlja az osztrák államférfiaknak, mert ez mindenesetre megérdemli, hogy fontolóra vegyék.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. April 11-én megérkezett Garibaldi Londonba. „Soha külföldi sem hazai uralkodót ily diadalmasan és ily roppant tömeggel jelenlétben nem fogadtak Londonban — írja az „Opin. Nat.” — mint az olasz szabadsághőst, kinek elfogadására az ország minden részéből össztölt a nép a brit fővárosba. Mi ezélja lehet utjának, nem tudjuk — folytatja az „Opin. Nat.” — de nézetünk

szerint ezen ut leggyümölcsösebb eredményül lesz azok közt, mit valaha politikai egyéniség felmutatott, még úgy is, ha csak azért ment volna Londonba, hogy az általa képviselt eszméknek segítsen. Midőn ezen hallatlan és több mint királyi elfogadás részleteit olvassuk, ki ne győződne meg arról, hogy a népek új világa léptek?

A mi a tők megérkezését és fogadtatását illeti, ime a nevezetesebb részletek:

Mult szombaton (9-én) Scott London városának kamarása Wight szigetére ment Garibaldihoz, tudatni vele, miszerint a városi község diszpolgárrá választotta. Az ünnepélyes értesítés csőtűrkön (14) volt végbe menendő a Guidhallban, a világ legconservativebb községtanácsában.

Szombaton reggel Sir Seymour Mihály altgrgy Portsmouth parancsnoka „Fine Queen” nevű yachtját küldé a tőkhoz, hogy őt, fiát és kíséretét Portsmouth katonai hajógyárjai megsejmlésére elhozza. Mindenütt páratlan lelkesítéssel fogadták.

Délután 4 órakor Wight szigetére visszatért a tábornok.

Hétfőn 11-én tartá ünnepélyes bevonulását Londonba.

A perczről perczre megszabott tervrajzot pontosan megtartották. Csak a községek és egyetlek vettek részt a fogadásban, a kormány alkalmasint félrevonult, legalább azon körülmény odamutat, hogy az önkénteseknek jelenlétét ünnepélyesen Palmerston megtitá. Vasárnap az ünnepi tilalom daczára nagyon munkálkodtak, a vasuti indóház azon részét, mely árukiezkek számára van szánva, elfogadót teremmel alakították át. E terem 5000 embert fogadhat be, s daczára az egy guinenyi (körülbelül 10 ezüst forint) magas belépti díjnak, harmincezeren kérték belépti jegyet. A bizottmány nőknak adott előnyt, kik már reggel kezdtek bemenni a terembe, mindnyájan a legfényesebb öltűnyökn.

Délben az egész város ünnepi szintet váltott. Minden magán házat zászlók, virágfüzerek, koszorúk díszítettek. A fényűzés legnagyobb a következő pontokon vala: a Five-Elms indóháznál, Vauxhall Cross, Kensington Cross, Westminster Bridge-Road és a pompás Pall Wall utcában, hol a Reform-Club tűntette ki magát. A küldöttségek és munkások testületei zenekarokkal mindnyájan a Five-Elms indóházhöz törekedtek festői jelmezeikben, tündöklő övekkel és lobogó zászlókkal. Gyönyörű idő kedvezett az ünnepélynek.

Garibaldi délben indulva ki Southamptonból, a közbeszó állomásokon meg nem állva, 2 óra 40 perczkor érkezett meg az indóházhoz.

A bizottmányok küldöttei fogadták kiszállásán, s egy emelvénre vitték, mely a teremben számára készítették, míg a zenekar a Garibaldi-hymnust játsza.

Miután leirhatlan lelkesítéssel fogadtatott volna, a városi küldöttség és a munkások feliratait hallgattá meg.

A tábornok néhány szóval válaszolt angolul, mit rendítő hurrah kiáltás követett. Ekkor egy delnő lépett az emelvén aljához s jó angol nyelven, de kissé idegen kiejtéssel alkalmoszerű beszédet tartott, mely minthogy nem vala a tervben, a közönségben vidor hangulatot és mosolyt keltett. A tők pár közszónó szóval válaszolt.

A menet e közben megindult Stafford House felé, hol Sutherland hg lakik. E menet példátlan diadal jelenete vala, nincs szó, mely képzetet adjon a tömeg lelkesedéséről.

A menet elején az erdőszők hatalmas testületének küldöttsége ment, utána a különböző kézműves testületek küldöttségei mentek, mindenik lobogóval. A londoni olasz telep képviselői mentek a tők kocsija előtt, utána a francia, lengyel, német és egyéb küldöttségek és a városi küldöttség kocsiok.

A tők 10 napig lesz Sutherland hg vendége. A tők most csak a kölesönt adja viszza Sutherland hgnek, ki őt 1862-ben Caprerában meglátogatta, mikor köztük barátság viszonya fejlődött.

A hg és hgnő szerdán nagyszerű ünnepélyt rendeztek a tők tiszteletére, melyen Palmerston, Derby, Granville, Clarendon, Gladstone, Stansfield, Bright, Henessy is jelen lesznek.

A kristály-palotában nagyszerű készülődések vannak, hol a tábornoknak és fiának Menottinak diszkardokat fognak átnyujtani.

London, aprilis 13-dikán Russel, Granville, Clarendon, Argyll és Gladstone miniszterek tegnap Chisnicken Garibaldival reggeliztek, a mai lakomán valószínűleg Palmerston is jelen lesz. E hó 16-dikán fogja Garibaldi a kristály-palotában az olasz bizottmány felirátát, s az ez utóbbi által számára megszavazott diszkardot átvenni; az ünnepély előtt mindkét olasz opera legkitűnőbb tagjai nagy hangversenyt fognak rendezni. A többi, mindenfelől ösznöl feliratokat Garibaldi jövő hétfőn, szintén a kristály-palotában ve-

endiát. Ellenben a német elfogadási bizottmány föllíratát Stafordhouseban fogják neki átnyújtani. Az utóbbi bizottmány által választott szónok, Blind Károly szombatban Garibaldit annak meghívására folytán Brookehouseban — Wight szigetén — meglátogatta, s ez alkalommal a beszélgetés folytán Garibaldi e kérelmét nyilváníta: „Mondja meg ön honfővárosainak, hogy én a nagy német nemzet irányában rokonszenveket a legszélesebb értelemben, s a legnyilvánosabb módon ohajtánám tanusítani. Önnek nemzetétől, melynek deréksége kezességül szolgál a jövő iránt, függ Európa végleges politikai sorsa.”

A „Times”, a mely egy pár nappal előbb nagyon hidegen nyilatkozott Garibaldi utazása céljáról, apr. 12-ki számában egy áradó czikket közöl, a melyben többek között azt írja, hogy ime bebizonyult, hogy az angolok is tudnak lelkesedni. Még Nápolyban sem fogadták így Garibaldit. Ez a tényleges nem fog befolyás nélkül maradni a fájdmakra, a melyek alatt Olaszország még most is nyög. stb. Garibaldi Londonból Brüsszelbe fog utazni.

Francoziaország. Páris, apr. 13. Clarendon lordot, a ki legközelebből a minis-teriumba lépven, parisi követi állomását elhagyta, 13-ka estére várták Párisba. Odautazásának célja, a „Pays” szerint, helyreállítani a tökéletes egyetértést Angol- és Francoziaország között a dán ügyben. A „France” ez eseménynek egy külön czikket szentel, a melyben többek között azt írja, hogy ha Clarendon küldetése sikerülni fog, Angliának el kell fogadnia a császár által javasolt congressust.

A nevezett lap mindig nagy fontosságot helyezett az Angol- és Francoziaország közötti egyetértésre, mert szerinte ez az általános sülyegyen sulypontja. Amde, folytatja tovább, ha ez egyetértés gyümölcsöző akar lenni, tartaléktalanul kell lennie. Francoziaország politikája épp oly esélyes, mint szabadelvű és nyílt. Miután felelegeti Francoziaország békeszeretét, a melyet ez a congressus indítványozása által is fényesen tanusított, a „France” így végzi: Ez a nagy gondolat (a congressus) ma visszautasítható ugyan, de legyen szabad hincünk, hogy jövője van, s előbb-hátrább megnyeri a diplomaták beleegyezését, a mint a legkitünőbb értelmiségek rokonszenvét már is megnyerte. Ez Francoziaország politikája.

A párisi lapok legújabb számjai igen sokat foglalkoznak Austriával, részint a dán-kérdés, részint a mexikói koronának Miksa császár ö Felsége által történt elfogadása szempontjából.

A „France” a Schleswig-Holsteinban javasolt népszavazásra vonatkozólag a következő nagy szavakban nyilatkozik: „Visszatartatnánk-e felül Austria egy oly joggyakorlását, a melyet a Habsburg háznak egy sarjadéka éppen most oly kitűnő modorban proclamál, midőn a koronát a mexikói nép kezeiből fogadja el?”

A „Pays” hasonló értelemben nyilatkozik. Miksa császár, ugymond, tökéletesen elfogadja a népielség elvét; elfogadja azt a jogot, a melyet unjak neveznek, de a mely valósággal a régi, az örök jog. Ő nem kíván

bálvány lenni, s megelégszik azzal, hogy uralkodó legyen, korának olyan uralkodója, mint Habsburgi Rudolf és V. Károly voltak az ő korukban.

A „Nation” pedig még himeztelenebbül fejezi ki gondolatait. Szerinte Austria visszautasítja a nemzetiség elvét, a melyet a mexikói császár ünepelesen elismert. Francoziaország minden esetre hivatkozni fog erre az előzményi esetre, ha valamikor háborúba keveredik Austriával.

Németország. Frankfurt, apr. 14. A szövetségi gyűlés a londoni konferenciára névze nagy többséggel elfogadta a bizottság javaslatát. Beusot csaknem egyhangulag választották meg a szövetség konferenciái követének.

A német-dán csatáról. A „Staatsanzeiger” következő tartalma tudósítást közöl Gravensteinből apr. 14-ről: A múlt éjjel a 60-dik ezred négy százada belélt a dán előcsapatokat a sáncok közé. Elénk gyalogsági, gránát- és kartács-tüzéls fejlődött ki. A poroszok vesztesége mintegy 28 halatt. 101 dán foglyul esett.

Kopenhágai tudósítások szerint az ottani hangulat rendkívül komoly. A düppeli sáncok önkéntes feladásáról még szó sincs, sőt folyvást csapatokat szállítanak oda.

Oláh-Moldvafejedelemség. Az „Öst. Ztg.” bukaresti tudósítái szerint Gortsakoff herceg Kuza fejedelemez egy igen komoly modorban irt sürgönyt intézett, melyben a fejedelemségek kormánya által jelenleg követelt politika szinte fenyegetőleg van kárhóztatva.

Ujabb. Triest, apr. 14. A mexikói császár pár ma délután két órákor indult el viharos éjjezek közt. Midőn a hajók, hat Lloyd-gőzös kíséretében, a kikötő előtt elhaladtak, a parti littegek s a kastély ágyúai diszlövészekkel üdvözölték. Az idő kedvező.

— London, apr. 16. A „Morn. P.” jelenti: Az értekezleti tagok előleges ülése közelebb jövő szerdán lesz Palmerston lord hivatali helyiségében. Angliát Russel és Clarendon lordok képviselik az értekezleten. — Az alsóház tegnapi ülésében Hennessy következő tartalmú indítványt jelentett be: Az angol tárgyalások, Lengyelországot illetőleg, kielégítő eredmény nélkül végződtek; ennélfogva a kormány nincs többé kötelezve, az orosz souverainitást Lengyelországot felett elismerni. — Kinglake Osborne indítványához azt a módosítványt akarja javaslatba hozni, hogy Palmerstonnak az a nyilatkozata, mely szerint Dánia királya Schleswignek jogszerűt uralkodója, tulmegy a londoni szerződés határain, békezarólag hat s hivatlan beavatkozást foglal magában egy idegen állam ügyeibe. Kinglake hangnyomattal jegyzi meg indítványában, hogy a hercegségek megkérdése ki-vánatos.

Bécsibörze Aprilis 18-kán: Nemzeti kölcsön 81.30. 5% Metalliques 73.35. Bank-részvény 775.—. Hírel részvény 191.70. Váltó Londonra 113.25. Ezüst 113.—. Arany 5.43. 1860-diki Állam kölcsön 96.—.

Aprilis 15 kén: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.75. Erdélyi 71.—.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

1358. 1864.

(102) (1—1)

Hirdetmény.

Vonatkozással ezen nemes megye ideiglenes Törvényszékénél f. évi mártius hó 15 én 876 sz. a kelt hirdetésre ezenel közbiré téte ik, hogy a gr. Toldalagi Mihály N. Ersei összes birtokára elrendelt bírói árverés fúganatosítására alperesi felfolyamodás következtében további hirdetésig felfüggesztetett.

Nemes Kolozsm egye Törvényszékének 1864 év április 12-én tartott üléséből.

Sz. 1463.—1864.

(93) (3—3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város közönségének tulajdonát képező, ugyancsak a város határan fekvő ugynevezett Hunyadirét, miután annak haszonbéra a városi ns. v. e. közönség belégyezésével f. év. február 23-ról 654—1864. tan. sz. alatt, az öt évre kitzlve volt befolyamból még le nem tölt három évi időre illető haszonbérének fölmondatott, s e fölmondás általa is kifogás nélkül elfogadtatott, a ns. v. e. közönségnek folyó hó 8-ról 90.—1864. közs. sz. alatt hozott végzése által három évre u. m. folyó 1864-ki április 24-től 1867-ki április 24-ig terjedőleg bérlő rovására és vesztesére árverés utján ujonnan haszonbérbe adati határozván.

Bérvágyók oly figyelemzetés mellett hivatnak föl, a f. április hó 20-án tanács-háznál városgazdai hivatal szobában délelőtti 10 órákor tartandó árverésen megjelenni, miszerint a felkialtási 353 ft. 1 kr. o. é. jelenlegi évi bérnek bácatpénzt betendő 10% jával és a szerződésből kifolyó kötelezettségek biztosíthatára szükséges vagyoni tehetségüket tanusító okmányokkal ellátva legyenek, más, netán a várossal szembeni szolgálmányok bérlei a haszonbér fedezéséül annál inkább biztosítékul el nem fogadhatatván.

A szerződési feltételek árverés határideje előtt megtekinthetők tanácsháznál emeleten a 9-dik számú irodában, naponta a hivatalos órák alatt, de az árverés alkalmával is, annak kezdete előtt közzé tétetendek.

Sz. k. Kolozsvár város közg. tanácsa 1864. április 13-kán tartott üléséből.

Kiadta: Elekes András, h. aljegyző.

NEM HIVATALOS.

(Főnyeremény 200,000 frt.)

(Havankint egy húzás.)

Csak 2 frt.

Egy negyed sorsjegy ára, —4 frt. egy félnek, 8 frt. egy egésznek (semmi igérvények) május 25 és 26-kán történendő a kormány által vezetett és biztosított nagy államnyeremény sorsolásához.

14,800 nyereménnyel: a 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 6000, 5000, 4000, 3000, 2000, 117-szer: 1000, 111-szer: 300, 6333-szor: 100 sat. melyek alólrít által tallérokban valamint helyt kifizetteinek. ugy minden más helyre is elküldetnek. A tervszerinti szabad sorsjegyek mindgyárt a húzás után kézbesítetnek.

Mivel a fennebbi sorsjegyeknek a vevőkre nézve oly igen kedvező feltételek alatt kétségkívül felette nagy kelendőse leend, kérérik, minél előbb megrendeléseket tenni, még pedig csak egyenesen az eladással megbízott

Grünebaum A-hoz

Schäfergasse Nro. 11. nächst der Zeil, Majnai-Frankfurtban.

Az őszegyet lehet ezüst és papírpénzben, vagy szelvényekben beküldeni.

A tervek és sorsolási jegyzékek tájékoztatólag ingyen adatkak.

Végül kérérik a megrendeléseket német nyelven íratni.

(101)

(1—3)

Hirdetmény.

A tavalyi szárazság miatt nyomorral küzdő testvéreink sorsán, tölem kitelhetőleg könnyítai ohajtván többek felszólítására elhatároztam, hogy azon összegnek, mely kereskedelembe május 1-ső napjától június 1-ső napjáig befoly — legyen az ezen idő alatt eladott, vagy régebben hitelben adott áruk ára — 5 az az öt perzentjét e czélra szentlem, melynek kitudhatása végett, kereskedésemet ez idő alatt az illető hatóság fogja figyelemmel kísérni, az tekintendí meg naponta kölyeim, s ellenörködend a bejövendő pénzek felett.

Hogy csekély ajánlatomnak sikere legyen a tisztelt közönség részvétől és pártolásától függ, a melynek becses figyelmébe vagyok bátr ajánlani vásárukkal, üveg- és porcelán némlékek, mindennemű legjobb minőségű fűszerekkel, gazdasági vető magvakkal sat. jól ellátott kereskedésemet, igérve hogy mindenkinek kívánsága pontosan és lehetőleg jutányosan fog kielégített, ugyszint, hogy ez idő alatt kereskedésemben semminemű árfelemelés előfordulni nem fog.

Ez ajánlatom a tisztelt közönség figyelmébe ajánlván, minél számosabb látogatást remélni bátorodom.

Nagy-Enyed, ápril, 20. 1864.

alázatos szolgálja
Bisztritsány Sándor.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutoza 74 sz.)

Folyó év május 25 és 26-án leend a frankfurti pénz-sorsolás első nyeremény-húzása.

Nyeremények: 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000 forint, 2-szer: 20,000, 15,000, 12,000 és 10,000 forint sat. sat.

Egy egész eredeti sors-jegy ára 8 frt., egy fél 4 frt., egy negyed 2 frt., Minden megrendelés, a legcsekélyebb, pontos an fog teljesített; sors-húzási tervek és sorjegyzekek ingyen.

(100) 10/1 (1—10)

Ifj. Lindheimer Jakab, Majnai-Frankfurtban.

(76)

(6—12)

Perlmutter Jakab Pesten

váltó szobája s íródája Dorottyauteza kereskedési bank-épület I-ső emelet.

Veszen s elad arany- és ezüst pénzeket, állam-, ipar- és sorsjegyeket napi folyó árban.

Ad előlegeket pénzekre és értékpapírokra, a folyó ári értéknek 3/4—7/8-ig legjutányosabb illeték számításal.

Elad mindennemű sorsjegyeket és más értékes tárgyakat tetszésszerinti részletfizetés mellett legjutányosabb árban és feltételek alatt.

A mindenkor meglevő eredeti sorsjegyekről leirt igérvények legjutányosabban adatkak ki.

Belföldi megrendelések legpontosabban teljesítettnek.

(97)

(3—3)

Hirdetés.

A felső zsuki és nemes zsuki korcsomárolhatási jogok az ottani korcsomaházakkal együtt, folyó év Szent-György napján kezdve, egy vagy több évre haszonbérbe kiadók. Értekezhetni a tulajdonossal Fe-ső-Zsukon.

(24)

19/1

(3—12)

Alólrít ön magán valamint beteget sok év folytán tapasztalta, melyszerint fog orvos POPP J. G. ur „anatherin szájjve” nem csak a szájj kellemetlen szaga ellen; hanem a fogak tisztasága és ép fentartására is a legjobb szerül szolgál.

Bécs, július 4 én 1863.

SCHÄFFER AGOSTON lovag,
orvos-tudor, és a béci orvos-kar tagja

(92)

Hirdetés.

(2—3)

Alólrít tisztelettel tudatja a t. cz. fogbajokban szenvedő közönséggel, hogy itt Kolozsvárt tartozkodása csak május közepéig terjed Lakása b-torda-üzében, a dr. Szabó ház emeletében.

Gross Károly fogmívész.

(90)

Eladó birtok.

(3—3)

Kisczégen egy 190 holdat tevő belső és külső birtok örök áron eladó. Értekezhetni Erősi Sándor urnál M.-Vásárhelyt.

(96)

(2—3)

Eladó ház.

Kolozsvárt, az agyagdomb alatt, a békáspatak felé kimenőleg, az erd. gazd. egylet kertjével átellenben fekvő 272 szám alatti jó állapotban levő szüglek telek örökáron eladó; akár az egyik rész haszonbérbe kiadó. Értekezhetni ott helyt.

(79)

Hirdetés.

(3—3)

Alólrítanak van szerencsége a n. é. közönségnek szoba-festői készségét Dessenek és Plafonokra nézve legújabb divatu minták szerint ajánlani, ugy szintén elvállal és elkészít mindeumit épület és bútor olajfestéseket is

MOLNÁR MÁRTON,
közép-kapun kívül 411 szám.

(94)

(3—3)

Utólagos és dézma kárpótlási ügyben!

Minden utólagos és dézma kárpótlásokra vételjog-ult t. cz. földbirtokos uraknak ezenel tudat, hogy bármily nemű és összegű kárpótlási igényeik, ha ezek a hivatalos igazolási munkálatok — vagy az erdélyi méltóságos kir. földterhermentesítési országos alagazgatóságának kárpótlási határozványra vagy már kész utalványra alapján számszerint kimutatva vannak, ugy szintén a jelenleg folyamatban lévő utólagos kárpótlási töké után bentartott kamat hátralekók is, egy ezen czélra alakult társulat által nagyon csekély levonás és a legjutányosabb feltételek mellett, személyes vagy posta utján értekezés következtében rög tőni kész-pénzbeni kifizetés mellett megvásároltatnak.

Minden erre vonatkozó megbízások a társulat megbízottjaihoz és pedig Nagy-Szebenben bites ügyvéd Kis Károly, Kolozsvárt (belső-magyarutca 433. sz. a.) bites ügyvéd Haller Rezső urakhoz intézendők.